Eduskunnan ympäristövaliokunta, 13.5.2025 klo 10.00

LAUSUNTO: JTS 2026-2029,
Momentti 35.10.52 (YM)

Luontopalvelujohtaja Henrik Jansson, Metsähallitus

Metsähallituksen luontopalvelut (jäljempänä Luontopalvelut) kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunnon koskien JTS 2026-2029 esitystä.

Johdanto

Luontopalvelujen tehtävät ovat lisääntyneet 2000-luvulla merkittävästi. Pelkästään uusia kansallispuistoja on perustettu yhteensä 12 kpl ja hoitoon on siirtynyt historiallisia arvokohteita (esim. Museoviraston linnat ja linnakkeet) ja puolustusvoimien isoja linnakkeita (esim. Örö ja Vallisaari). Perusrahoituksen on myös riitettävä Helmi-ohjelman toteutukseen, lakisääteisten maanhaltijaviranomaistehtävien hoitoon, arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden hoitoon ja virkistyskäyttöpalvelujen ylläpitoon. Lisäksi käytössä oleva paikkatietojärjestelmäkokonaisuus on tullut elinkaarensa päähän ja poistuu käytöstä vuonna 2027.

VM:n kehyspäätöksen mukaan Luontopalvelujen perusrahoitus (mom. 35.10.52) laskee vuoden 2025 tasosta vuodesta 2027 alkaen 2,5 milj.€ (5,4 %). Leikkauksilla on suorat vaikutukset Luontopalvelujen tulostavoitteisiin mm. virkistyskäyttöstrategian toteutuksessa sekä luonnonsuojeluverkoston hoidossa ja Helmi-ohjelman toteutuksessa. Vaikutukset tulevan näkymään myös ihmisten arjessa ja retkeilijöiden palveluissa. Luontopalvelut panostaa kuitenkin vahvasti toiminnan uudistamiseen, digitaalisiin palveluihin sekä tuottavuuden parantamiseen ja sitä kautta tulevaisuuden toimintaedellytysten varmistamiseen.

Metsähallituksen ehdotus kehyksen pysyväksi sekä kertaluonteiseksi tasokorotukseksi JTS kaudelle 2026-2029 ympäristöministeriön momentille 35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät

	YM momentti 35.10.52	€/2026	€/2027	€/2028	€/2029	Yhteensä
1. Pysyvä kehyksen nosto (tasokorotus)	1.1 STRAVA	2 750 000	2 750 000	2 750 000	2 750 000	11 000 000
	1.1 ALV-korotus	320 000	285 000	275 000	275 000	1 155 000
	Pysyvä kehyksen nosto yhteensä	**3 070 000**	**3 035 000**	**3 025 000**	**3 025 000**	**12 155 000**
2. Kertaluonteinen kehyksen nosto (kehittäminen)	2.1 Helmi-elinympäristöohjelman toteuttaminen	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000	40 000 000
	2.2 STRAVA	2 000 000	0	0	0	2 000 000
	2.3 JHT:n digikokonaisuuden kehittäminen	700 000	600 000	400 000	250 000	1 950 000
	Kertaluonteinen kehyksen nosto yhteensä	**12 700 000**	**10 600 000**	**10 400 000**	**10 250 000**	**43 950 000**
	Kehyksen nostoehdotukset yhteensä	**15 770 000**	**13 635 000**	**13 425 000**	**13 275 000**	**56 105 000**

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Helmi-elinympäristöohjelman toteuttaminen

Valtioneuvosto teki toukokuussa 2021 periaatepäätöksen Helmi-elinympäristöohjelman toteuttamisesta vuosina 2021-2030. Helmi-elinympäristöohjelma 2021-2030 vahvistaa Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaa luonnon tarjoamia elintärkeitä ekosysteemipalveluja. Samalla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista. Luontopalvelut vastaa ohjelman toimenpiteiden toteuttamisesta luonnonsuojelualueilla ja Eräpalvelulla on rooli myös suojelualueiden ulkopuolella tehtävissä toimenpiteissä. Haettavalla rahoituksella toteutetaan ympäristöministeriön hallinnonalalla Helmi-toimenpideohjelmassa Luontopalvelujen vastuulle asetettuja elinympäristöjen tilan parantamistoimia luonnonsuojelualueilla. Nykyisellä rahoituskehyksellä pystytään toteuttamaan vain pieni osa tavoitteista.

STRAVA

Metsähallituksen julkistenhallintotehtävien (JHT) hallinnassa on kansallisesti merkittävää kulttuuriomaisuutta, jonka vaaliminen on JHT:n lakisääteinen tehtävä. Valtiovarainministeriön työryhmässä selvitettiin valtion kulttuurihistoriallisesti ja kokonaisturvallisuuden kannalta strategisia vajaakäyttöisiä kohteita. Tämän STRAVA-työryhmän asettaminen oli yksi Valtion kiinteistöstrategian 2030 toimenpiteistä, sen raportti valmistui 2023. Metsähallituksen kohteista tunnistettiin viisi nähtävyyskohdetta, joissa JHT:n käytössä olevat voimavarat eivät riitä kohteiden omistamisen velvoitteisiin. Tämä johtuu näiden kohteiden suuresta korjausvelasta (43,1 milj. € 2018). Esitetty lisäysehdotus pysäyttää kansallisesti merkittävien kohteiden kulttuuriarvojen vaurioitumisen ja alentaa valtion strategisen kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden korjausvelkaa. Rahoitus parantaa myös kohteiden kuntoon liittyvää riskienhallintaa ja asiakasturvallisuutta. Lisäksi Metsähallituksen osalta työryhmä esitti kolmen kohteen valtio-omistuksesta luopumista vuoteen 2029 mennessä, jonka toteutukseen tarvitaan 2 miljoonan euron kertaluonteinen määräraha.

JHT:n digikokonaisuuden kehittäminen

JHT digikokonaisuuden kehittäminen on käynnistynyt eri osa-alueilla ja se tähtää digitalisaatiovelan umpeen kuromisen lisäksi teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyden kasvuun Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien (JHT) toiminnassa mm. Helmi elinympäristöohjelman periaatepäätöksen tavoitteita tukien. Digitalisaatiokyvykkyys ja tiedon laaja hyödyntäminen edistävät päätöksentekoa, tiedolla johtamista sekä lisäävät toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta yli hallinto- ja toimialarajojen. Toimintaympäristön muutosnopeuden lisääntyessä JHT:n digikokonaisuuden ketterä ja kokeileva kehitys tukee rakenteiden ja toimintatapojen uudistumista tarjoten joustavia, asiakaslähtöisiä ja yhteentoimivia ratkaisuja palvelujen tuottamiseen. Metsähallituksen paikkatietoon perustuvien tietojärjestelmien rooli luonnonsuojeluhallinnon yhteiskäyttöisten palveluiden vastuullisena toimijana on merkittävä.

Tarkoituksena edistää edelleen digitalisaatiota luonto-, historia-, metsästys- ja kalastuskohteiden kävijöiden, yhteistyökumppanien (esim. yrittäjät, alueelliset toimijat) ja muiden ulkoisten sidosryhmien (mm. ympäristöhallinto, MMM, LUKE, Riistakeskus) sekä JHT:n sisäisen toiminnan näkökulmasta. Nyt haettava rahoitus täydentää JHT:n digikokonaisuuden kehittämisen kokonaisrahoitustarvetta. Pääosa digikokonaisuuden kehittämisen toimenpiteistä toteutuu ARVO-hankeen rahoituksella. JHT:n digikehittämiseen haetaan lisärahoitusta myös maa- ja metsätalousministeriön momentilta 30.64.50.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7